

Emléktábla

Emléktábla-avató ünnepséget rendeztek kedden Szombathelyen, a Magyar László Úttörőházban, a névadó mártír születésének hatvanadik évfordulója alkalmából. Magyar László 1925. szeptember 3-án született Keszthelyen. Cipész-munkásként dolgozott, és 1945 tavaszán lépett be a Magyar Kommunista Pártba. 1949-ben a politikai tisztképző akadémiára került és több fontos beosztást kapott. 1953-ban Szombathelyre helyezték, majd 1956 tavaszán örnaggyá léptették elő, s Budapestre irányított-

ták. Az 1956. október 23-án a Szamuely-laktanyából harcossáival együtt a rádió védőinek segítségére sietett és ott érte egy ellenforradalmár golyója, amely kioltotta életét. Hósi halála után alezredessé léptették elő, Vörös Zászló Erdemrenddel és a Munkás-Parszot Hatalomért Emlékéremmel tüntették ki. Márvány emléktábláját most az úttörőház falán helyezték el. Az ünnepségen méltatták Magyar László példás életét, majd elhelyezték a hála és a megemlékezés koszorúit az emléktáblánál.

(MTI)

Hangszerkiállítás

Kedden a Zeneakadémián magyar mesterek munkáiból és hazai vállalatok termékeiből mester- és népihangszerkiállítás nyílt. A bemutatót a Konsumex Külforgókedelmi Vállalat szervezte, hogy megismertesse a hazai hangszeripar kínálatát külföldi partnereivel, és támogassa a magyar hangszerkészítőket. A vállalat évente több száz ezer dollár értékben exportál magyar hangszerket külföldre, többek között Nyugat-Európába és az USA-ba. A Delta Ipari Szövetkezet által készített

valamennyi pianó külföldön talál gazdára, a Szegedi Hangszergyár termelésének pedig nyolcvan százalékat exportálják. A bemutatót a kiállított hangszereket zsűrizték, és a legjobb készítőit oklevéllel jutalmazták. Az első helyezett Guminár Ernő és a harmadik helyezett Balázs István és Dénes József mesterhegedűt a külforgókedelmi vállalat meg is vásárolta.

A kiállítás a nemzetközi gordonkaverseny ideje alatt, szeptember 3-tól 15-ig tart nyitva.

Biokémiai konferencia

A korszerű, nagy hatékonyságú kromatográfiai és elektroforetikus technikák alkalmazása ma már nemcsak a kutatásban, a kémiai analízisben, hanem a legkülönbözőbb laboratóriumi, felületi és egyre inkább üzemi gyakorlatban is elterjedt. E témakörben kezdődött kedden Siófokon a művelődési központban — a Magyar Biokémiai Egyesület és a Magyar Kémikusok Egyesülete rendezésében — nemzetközi tudományos konferencia. A négy napos tanácskozáson tizenkét ország: Anglia, Ausztria, Bulgária, Csehszlovákia, Franciaország, Kuba, Magyarország, az NDK, az NSZK, Olaszország, Románia, Szovjetunió kutatóintézetéből, egyeteméből, klinikáiból és üzemi kutatólaboratóriumaiból mintegy százötven szakember vesz részt. A konferencia programjában száznál több tudományos közlésben számolnak be a legújabb kutatási eredményekről, a módszer továbbfejlesztéséről.

A konferencia alkalmából a helyszínen mutatja be tíz külföldi és két hazai műszergyártó cég a legkorszerűbb eszközeit. (MTI)

„A színész: műszer, mikroszkóp...”

Békéscsabai főrendező vendég Szegeden

Bár csak október közepe táján mutatják be, már a múlt héten megkezdődtek a *Viktória* című operett próbái a Zenés színházban. A magyarázat roppant egyszerű: Sándor János miskolci vendégrendezője miatt *Rencz Antal*, a békéscsabai Jókai színház főrendezője vezeti a színészeket. Két darab előkészületein vesz részt párhuzamosan, saját színházában is bemutatásra készül.

— *A Viktória* nem az első állomása a két színház együttműködésének...

— Valóban már évek óta rendszeresen „cserélünk” előadásokat. Legutóbb *Németh László Sámsonjával* és *Gorkij Éjjeli menedékhelyével* jártunk itt. Arra törekszünk, hogy minél szorosabb kapcsolatot alakítsunk ki a szomszédos színházakkal, elsősorban a Debrecen, Békéscsaba, Szeged, Kecskemét félkörívben. Ez azért is jó, mert a helybéli közönség örül, ha bővebb repertoárt láthat, ugyanakkor egy negatív színházi, szakmai jelenséget is megpróbálunk kiküszöbölni: az elmúlt 10–15 évben, nagyrészt a színházak túlterhelésének következményeként, valamiféle fásultság érződik a műfajban. A színházak nem érdeklődnek egymás produkciói iránt, vagy pedig egészségtelen rivalizálás folyik közöttük. Ezek a vendégtársulatok oldják az ilyenfajta feszültséget is. Itteni rendezésem újabb lépés a két színház kapcsolatában. Tervezzük a jövő évről, hogy Sándor János jöjjön hozzánk, annál is inkább, mert hajdanán igazi szép békéscsabai színházi korszakot irányított. Egyébként eddigi koproduk-

Rencz Antal a partitúrával

ciónk legjobb példája a *Mária főhadnagy*. Mindkét városban egyszerre próbáltunk, közös díszlet, és jelmeztervekkel, részben közös pénzből. Aztán a kész darabot bemutattuk „a másik” színházban.

— *Milyennek látja a szegedi társulatot?*

— Valójában még csak ismerkedünk, úgyhogy igazán komoly véleményt még nem tudok mondani. Jókendő társulat, sikerült átmenteni a nyár vidámságát.

— *Viktória szerepére — kettős osztásban — vendéget hívott. Miért?*

— Országos gond, kevés a primadonna. Sok színház kényszerül arra, hogy vendégnek szerződtesse primadonnáit. Allandóra nem is lehetné, mert nincs is egy évadban elegendő ilyen jellegű szerep. *Morbai Pálma*, az Operettszínház énekesa, ve a *Szabad szél* című

operettben dolgoztam együtt Békéscsabán, *Kerekes Vali* pedig az újvidéki rádió tagja.

— *Kérem, mutakozzék be a szegedi közönségnek.*

— 1976-ban végeztem a főiskolán. Debrecenben, Győrben Pécsen, a budapesti Gyermekszínházban és Békéscsabán dolgoztam eddig. Nagyon szeretem a zenés színházat, színpadra állítottam már a *Kabarét*-t, a *La Mancha lovagját*. A Szabad szél után ez a második operettrendezésem.

— *Hogyan látja a rendező szerepét az operettben?*

— Mint a víz, amely mindehová be tud folyni, bár gyenge elemnek látszik... Az az ideális, ha eszrevétiénül át tudom programozni a színészek gondolatait. A legfőbb törekvésem: minél közelebb jussak hozzájuk, az ő nyelvükön szólaljak meg. Fogadják el akaratlanul is az instrukcióimat, a színész műszer, mikroszkóp a rendező szemében. Olyat is meglát rajta keresztül, amit magától nem venne észre.

— *Milyen lesz a szegedi Viktória?*

— Mint minden darabnál, fontos, hogy a rendezői koncepció rugalmas legyen. Jó fundamentum, amelyre a házat együttes erővel építjük fel. A végeredmény csak a közös munka után válik világossá. A zene- és tánctechnikai követelmények mellett lényeges, hogy érelemgazdag legyen az előadás. Játékos kedv valamint egyfajta improvizációs ösztön — hasza át, vitalitás, temperamentum. S akkor a közönség bizonyára jói szórakozik.

Varju Erika

Berendezett üzlet, gazda nélkül

Terítéken: a szerződéses vendéglők

Magyar ember manapság ritkán engedheti meg magának, hogy vendéglőben izelgesse a magyar konyha remekét. Jóllehet, már ma maunk is csak hírből ismerjük a nagy múltú hazai szakácsok mesterműveit, s örülünk, ha étterembe tévedvén, a borsos árért ehető, meleg étellel szolgálhat ki. Ha mindehhez még barátságos, udvarias modor, és összeadasi hibától mentes számla is társul, igazán elégedettek lehetünk.

A vendégek érdekét, azaz a jobb kulturáltabb, igényesebb ellátást is remélve, született meg 1980-ban az új üzemeltetési formákról szóló belkereskedelmi miniszteri rendelet. Szegeden a megyei vendéglátó vállalat és a Dél-Tisza Menti Afész, mint érdekelt, az egy nyomban fölmerít, hálózatában melyek azok a vendéglők, presszók, cukrászdák, és italboltok, amelyeket érdemes szerződéses üzemelésben működtetniük. Az első versenytárgyalásokat 1981-ben hirdették meg, óriási érdeklődés mellett. Egy-egy üzletre hatan-heten is pályáztak, élénk, izgalmas verseny közepette, miközben — nem eléggé önkritikus módon — egyre emelkedtek a licitek. *Hamarosan sajátos értékrend alakult ki: legkaposabbak a széles italt kiszolgáló egységek lettek, valamivel szerényebb volt az érdeklődés a „csak” üdítőt árusító büfék, cukrászdák iránt. Jelenleg a vendéglátó vállalatnak 55. az afésznek pedig 43 egysége működik — többnyire Szegeden — szerződéses formában. Hogy miként, azt vizsgálták a minap a fogasztók városi tanácsának tagjai a népfőntánál, ahol természetesen szót kapott Dékány László, a megyei vendéglátó vállalat igazgatója, és az afészelnök, Nagy-György József is.*

A teljesség igénye nélkül próbálom bemutatni, hogy a hozzájárulások, kérdések és válaszok alapján milyen összkép alakult ki a szerződéses vendéglőkről ezen a tanácskozáson.

Általános vélemény, hogy az itt tapasztalható tünetek nagy része az egész magyar vendéglátás tüneteivel azonos. Vannak azonban sajátos pozitívumok és negatívumok, amelyek kizárólag a szerződéses számlájára ír-

hatók. *Kétségtelen, hogy az új lehetőségek rugalmasabbá tették a kereskedelmi munkát, hogy javult a kínálat, folytatódtak a kezdeményező-készség, ha nem is mindenhol, de egyes helyeken javult a szolgáltatás színvonala, és serkentően hatott a vendéglátásra a versenyszellem. Az üzleti szempontok sem mellékesek. Míg a vendéglátó vállalat egészének első félévi eredmény-szintje 2,8 százaléka, a szerződéseseké 12-13 százaléka. Míg az afész üzemeltetése 51 százaléka működik szerződéses formában, a forgalomnak csaknem 70 százaléka ott zajlik le. A beosztott dolgozók — külön fizetés ellenében — több munkát vállaltak, tehát kisebb létszámmal többet „termelnek”. Rugalmas szervezéssel segíthetnek a családtagok is, bár — többen fölvetették — nem megy-e mindez a szakmai követelmények rovására. A vendégek csak jól járnak azzal, hogy igényeiknek megfelelően alakulhat a nyitvatartási idő.*

Elhangzott, hogy a jobb minőségű nyersanyag beszerzésére is több gondot fordítanak egyesek, ám nem mindig a megengedett eszközökkel. A pozitívumok listájára kíváncsiok az is, hogy az anyagi érdekelttség miatt csökkentek az üzemelési költségek, saját zsebre is megy, ha valaki pazarolja a gázt, a villanyt és a vizet. Van, aki némi kulturális hasznót is tulajdonít ezeknek az újmódi szórakozóhelyeknek: akad, aki diszkóval, esztrádműsorral, vetítéssel is szolgál vendégeinek.

S hogy mi minden sorolható föl a másik oldalon? A gondok már a kezdet kezdetén előrevetítették árnyékukat: a licitálás hevéletében kevesen láttak az orruknál tovább. A versenytárgyalás során kialakult átalánydíjak olyan magasak lettek, hogy nem egy vállalkozó emiatt csődbe ment, képtelen volt fizetni a vállalt összeget, tehát szerződésbontásra került sor.

Ez újabb nehézségeket — és veszteségeket — okozott, hiszen ott állt a berendezett helyiség, gazda nélkül. Nem, egy esetben a szakmai föl-készültség hiánya volt a kudarc oka, az, hogy az ügyes-kedés vágya, a gyors meg-

gazdagodás reménye, nem pedig megbízható, kitarító, és akkor tisztas hasznót is hozó munka hajtotta a vállalkozót. Az idő múltával egyre lazult a fegyelem, növekedett az olcsó áruk hiánya, az ellenőrzések során jogszabályba ütköző munkaviszonyra derült fény. Gyakori tapasztalat, hogy az üzletvezetők nem vesznek részt közvetlenül a munkában, arra hivatkozva, hogy az árubeszerzéssel vannak elfoglalva... Ezentúl akármelyik alkalmazott követ el valami vétséget, azért a „főnök” is felel. Valószínű, hogy nem tetszik majd a rendszeresebb vállalati, szövetkezeti ellenőrzés sem, de aki tisztességgel, jó szakmai föl-készültséggel, üzleti érzékkel akar nagyobb jövedelemhez jutni, annak nincs mitől tartania ezután sem.

Ismeretes, hogy már alább-hagyott a vállalkozói kedv, kevesebben vállalják a szerződéses üzemeltetéssel járó kockázatot. Félt, hogy még alábbhagy a bátorság, ha fölemelik a bérleti díjakat.

Akárhány tétel is áll a negatívumok listáján, az ne riasszon el senkit. Mi, akik azért nem mondtunk le potenciális vendégerepünk-ről, szeretnénk, ha nem kerülne lakat egyetlen presszó, cukrászda, étterem ajtajára sem. S akkor azt se bánjuk, ha apadó pénztár-cánk tartalma ügyes — és nem ügyeskedő! — üzletemberek zsebébe vándorol.

Chikán Ágnes

Kitüntetések

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Pullai Arpad nyugalmazott közlekedési miniszternek több évtizedes munkásszolgalmi és közéleti tevékenysége elismeréseként, 60. születésnapja alkalmából a Munka Vörös Zászló Erdemrendje kitüntetés adományozta.

A kitüntetést Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke adta át kedden. A kitüntetés átadásánál jelen volt Havasi Ferenc, az MSZMP Központi Bizottságának titkára és Czinege Lajos, a Minisztertanács elnökhelyettese.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Faragó Ferencnek, a Külügyminisztérium főosztályvezetőjének több évtizedes munkásszolgalmi tevékenysége és külügyminisztériumi munkássága elismeréseként, nyugalmi vonulása alkalmából a Munka Vörös Zászló Erdemrendje kitüntetés adományozta.

A kitüntetést Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke adta át kedden. Jelen volt Várkonyi Péter külügyminiszter és Katona Imre, az Elnöki Tanács titkára. (MTI)

Kezdenek a dalosok Orvosi ultrahang-szimposium

Az ősz eleje nemcsak az iskolai év nyitánya; a művészeti együttesek is ilyenkor kezdik felkészülésüket a szezonra. Hétfőn, szeptember 9-én két nagy múltú szegedi kórus tagjai annak randevút egymásnak.

Este 8-tól a Tábort utcai próbatermükben találkozunk a Délép Zenebarátok Kórusának énekesei, akik ezúttal is eseménydús hónapok elé néznek. Bemutatják az oratóriumirodalom olyan remekműveit, mint Liszt Koronázási miséje, Mozart c-moll miséje, Mendelssohn Paulus- és Carl Orff: Carmina Burana — emellett tanulják Vántus István Fragmenta Bathoriana című kompozícióját és a női kar Debussytól a Szíreket. A próbákon természetesen több repertoárdarabot is felújítanak. A sokaság évi közgyűlést egy héttel később, szeptember 16-án este 8-tól tartják ugyanitt, s mint az évadok

elején rendszeresen, ezúttal is fogadják az új tagokat.

Kilencvenhetedik szonóját kezdi Dél-Magyarország legrégebb munkakórusa, a Szegedi MÁV „Hazánk” Munkakórusa. A karnagy, Illés Mihály jó két éve kamaratársaságot is szervezett soraikból, mely az elmúlt napokban a Kossuth adón hallatta hangját, rangos társaságban, a Vox Humanával és a budapesti Ifjú Zenebarátok Kórusával. Kivált sikeres szonozt zárt legutóbb a 40 tagú „Hazánk” énekkar; a vasutas-kórusok szolnoki országos fesztiválján első díjat nyertek, s korábban, még a tavaszi minősítő versenyen, elnyerték a fesztiválkórus fokozatot, a szegedi munkakórusok közül a legmagasabbat. Hétfőn és csütörtökönként este 6 és 8 között próbálnak a Rákóczi utcában, a Vasutas Művelődési Házban, ahová ők is várják új dalosok jelentkezését. A közelmúltban holland és nyugatnémet kórusvezető-intendánsok keresték fel az együttes vezetőit, cserkapcsolatok kiépítését szorgalmazva. A tárgyalások eredményeképpen októberben utazik Szegedre a Köln melletti Emmerich város vegyes kara — annak a Jupp Verhoeven karmesternek vezényletével, aki a kölni oratóriumkórus rangos basszistája —, tavasszal pedig a szegediek tehetnek eleget hollandiai meghívásnak. A „Hazánk” kórus repertoárján klasszikus és kortárs művek szerepelnek — a kamaragyüttes első-sorban reneszánsz polifon muzsikát szóllalt meg — Delley József zongoraművész közreműködésével.

Az ultrahang orvosi alkalmazásáról tartanak nemzetközi részvételű országos tanácskozást szeptember 5–7. között Visegrádon. Az I. Magyar Ultrahang-Szimposium részletes programját kedden sajtótájékoztatón ismertették a rendező Magyar Biofizikai Társaság képviselői.

A tanácskozás mintegy 200 hazai és külföldi résztvevője elsősorban az ultrahangos készülékek diagnosztikai alkalmazásának eddigi tapasztalatait tekinti át. Külön-külön témaként szerepel az ilyen berendezések nögyógyászati, kardiológiai, belgyógyászati, szemészeti és gyermekgyógyászati felhasználása.

Schönberger Armand- emlékkiállítás

A magyar avantgárd festőművészet egyik kiemelkedő alkotójának, Schönberger Armandnak a műveiből emlékkiállítás nyílt kedden, a Magyar Nemzeti Galériában.

A 100 esztendeje született művész 1974-ben hunyt el. A század elején párizsi tanulmányútját követően kapcsolatba került a nagybányai festőiskolával, majd a nyolcakkal. A két világháború között a hazai avantgárd jellegzetes és maradandó értékeket felmutató képviselője lett.